

Een typisch Nederlands beroep

Kroniek van honderd jaar arbeidsdeskundigheid

Onder redactie van Ravestein & Zwart

Met een blik op de toekomst door Monique Klompé

***NVVA**
Nederlandse Vereniging
van Arbeidsdeskundigen

***AKC**
Arbeidsdeskundig Kennis Centrum

VOC
UITGEVERS

Een typisch Nederlands beroep

Kroniek van honderd jaar arbeidsdeskundigheid

Inhoud

Voorwoord **3**

1 Verleden

Honderd jaar arbeidsdeskundigheid in vogelvlucht

Van industrieel bedrijfsongeval tot werkgerelateerde multiproblematiek **7**

De NVvA: werken aan het imago van het beroep

Geschiedenis van een beroepsvereniging **31**

Zo ging het vroeger...

In gesprek met Piet de Craen en Henk van Kesteren **39**

2 Heden

Een moderne professional, van meerdere markten thuis

Identiteit, positionering en beroepsopvatting anno 2009 **47**

Nieuw elan van een zelfbewuste beroepsgroep

Professionalisering, profilering, kennisontwikkeling **57**

3 Toekomst

Een beroep met toekomst!

Arbeidsdeskundigen op weg naar 2040 **77**

Een mooi verhaal

Interviews met arbeidsdeskundigen in diverse werkvelden

André van Houten (IWI) **10**

Charlotte Boersma (Work & Wellness) **17**

Dick Hogenkamp (Intervens) **24**

Eline Ang (Blokker) **33**

Hans van Unen (UWV) **38**

Jessica Laumen (Laumen Expertise) **42**

Joke Winckelmann (UWV) **53**

Karel Bootsman (Corus) **60**

Kirsten Kamping (Tredin) **67**

Mattie Vaes (Achmea) **72**

Michel van Lookeren (Buro Obol) **81**

Nasrin Fazelpoor (Reafors BV) **86**

Woord van dank **91**

Geïnterviewden **92**

Geraadpleegde bronnen en literatuur **93**

Fotoverantwoording **94**

Colofon **95**

De noodzakelijke aanvullende factor

Voorwoord

Honderd jaar arbeidsdeskundig beroep. De afgelopen eeuw heeft de arbeidsdeskundige zich op een zeer waardevolle manier ontwikkeld. Iets dat onlosmakelijk is verbonden met de ontwikkeling van het Nederlandse sociale verzekeringsstelsel. De geschiktheid voor werk als maatschappelijk vraagstuk blijkt van alle tijden.

Begin 1900 is het vooral zaak om een zo juist mogelijke renteschatting te doen. Deze schatting is aanvankelijk volledig gestoeld op een medisch oordeel. Op een gegeven moment blijkt echter dat voor een goede renteschatting een vertaling nodig is naar het functioneren van mensen in hun werk. Dat leidt tot de introductie van een nieuwe expert: de speciale agent. De speciale agent is op de hoogte van de technische eisen in een veelheid aan beroepen. En beoordeelt met kennis van zaken in hoeverre een werknemer met letsel kan voldoen aan de eisen die zijn arbeid aan hem stelt en wat hij daarmee feitelijk verdient. Niets dan lof voor deze technische expert: de leiding van de Rijksverzekeringsbank roemt meerdere malen de toegevoegde waarde van de expert naast de medisch beoordelaar, de latere verzekeringsarts. De arbeidsdeskundige blijkt de noodzakelijke aanvullende factor in het proces van claimbeoordeling en werkhervatting.

De verdere ontwikkeling van het arbeidsdeskundige beroep wordt vooral bepaald door wijzigingen in de arbeidsongeschiktheidscriteria en de verruiming van doelgroepen in de sociale wetgeving. Neem het nieuwe arbeidsongeschiktheids criterium in 1921.

Volgens dat criterium dient de arbeid die na een ongeval wordt verricht passend te zijn. Vanaf dat moment moet het werk aansluiten bij de krachten en bekwaamheden van de getroffene, aan zijn opleiding, zijn vroegere beroep en zijn woonplaats. Arbeidsongeschiktheid wordt steeds minder een medisch criterium: in de regelgeving komen mens en arbeid centraler te staan. Daarmee samenhangend strekt het werkdomein van de arbeidsdeskundige zich steeds meer uit richting revalidatie, de aanpassing van werkplekken en gerichte begeleiding naar arbeid van mensen met letselschade. Nog zo'n voorbeeld: de invoering van de AAW in 1976. Om de te verwachten grote werkstroom aan te kunnen, worden profiogrammen ontwikkeld. Mooie staaltjes arbeidsdeskundig vakwerk, opgezet en onderhouden door de publieke én private verzekering samen. De bij de AAW behorende leef-, woon- en werkvoorzieningen betekenen voor menig arbeidsdeskundige in de jaren 1980 een heel nieuw kennisgebied.

Het zijn in diezelfde jaren 1980-1990 dat er een grotere nadruk op re-integratie komt te liggen. Hiermee wordt het werkveld van de arbeidsdeskundige definitief dat van mens, werk én inkomen. Het beroepsprofiel wordt bepaald door het voorkomen, herstellen en beoordelen van de balans tussen belasting en belastbaarheid.

Dit profiel staat anno 2009 als een huis. Arbeidsdeskundigen worden ingezet op alle terreinen waar sprake is van een (tijdelijke) disbalans tussen mens en

werk. Het kan hierbij gaan om letselschadevaststelling, claimbeoordeling, voorzieningenverstrekking, re-integratie en verzuimbegeleiding. Steeds vaker komen hier preventieaspecten bij. Het arbeidsdeskundige werk gebeurt inmiddels op een groot aantal plaatsen: bij verzekeraars, bij het UWV in het WERKbedrijf (re-integratie) en bij SMZ (claimbeoordeling), bij particuliere bureaus, gemeenten en bedrijven, in de WSW, bij arbodiensten, pensioenfondsen en in de revalidatiezorg. Deze uitwaaiing is mede veroorzaakt door stelselveranderingen in de sociale zekerheid. Die hebben ervoor gezorgd dat publieke taken privaat zijn belegd, dat de uitvoering is verschoven van GMD/GAK/UWV naar gemeenten en dat verantwoordelijkheden zijn verlegd van de publieke sfeer naar werkgevers.

We kunnen stellen dat het arbeidsdeskundige beroep zich na honderd jaar heeft genesteld op vele plekken waar een professionele weging van belasting en belastbaarheid nodig is om oplossingsrichtingen aan te dragen voor deelname aan arbeid. Dit biedt volop kansen voor de individuele beroepsbeoefenaar, maar vraagt tegelijkertijd meer aandacht voor eenheid van beroepsuitoefening. De omgeving staat nog steeds geen moment stil. Nieuwe vraagstukken rond mens en arbeid dienen zich in rap tempo aan: vergrijzing, de verhoging van de AOW-leeftijd, globalisering van arbeid, digitalisering en welvaartsziekten als obesitas en diabetes. Dit betekent dat er steeds nieuwe eisen aan arbeidsdeskundigen worden gesteld. Het arbeidsdeskundige beroep is en blijft een levend beroep, in directe wisselwerking met maatschappelijke ontwikkelingen.

Soms voelt die voortdurende heroriëntatie wellicht als minder koersvast. De weidse verspreiding van arbeidsdeskundigen over vele plekken leidt ook tot een grotere specialisatie en deeltaakuitoefening binnen het beroep. Dat is eveneens het gevolg van de veranderde wetgeving en taakverdeling in de uitvoering. Maar dit alles doet niets af aan het in honderd jaar gevestigde beroepsprofiel. Het arbeidsdeskundige beroep zal ook de komende honderd jaar sterk in beweging blijven. Een mooie en zeer uitdagende toekomst, zolang de focus blijft liggen op de driehoek van mens, werk en inkomen. Wie kiest voor het arbeidsdeskundige beroep weet zeker dat hij een oplossingsgerichte bijdrage aan toekomstige vraagstukken op het terrein van participatie in arbeid gaat leveren.

Daarom: koester de vakkennis, de instrumenten, de ervaring en de in honderd jaar bereikte positie. En werk binnen de beroepsgroep actief samen aan een verdere professionalisering van het vak en het eigen Beroeps Competentie Dossier.

Tjeerd Hulsman

Programmadirecteur Arbeidsdeskundig
Kennis Centrum